

**OULUN NORMAALIKOULUN PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016**

Sisältö

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat	1
2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma.....	1
3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	2
3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa.....	2
3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	3
Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus.....	3
Oppilaan oma äidinkieli	3
Muut kielet	4
3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	4
4 Toimintakulttuuri.....	5
4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat.....	6
4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	7
5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen	8
6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki	9
6.1 Opetuksen eriyttäminen.....	9
6.2 Kodin ja koulun yhteistyö	11
6.3 Oppilashuolto	11
6.4 Oppilaanohjaus.....	12
6.5 Suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.....	13
7 Oppilaan arviointi	14
8 Todistukset	14
9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana.....	14

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä⁵. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

[Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat on avattu Oulun normaalikoulun valmistavan opetuksen toimintakulttuurin kuvauksessa.](#)

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma⁶. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014⁷.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen

¹ Perusopetuslaki (628/1998)

² Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

³ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

⁵ Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

⁶ Perusopetuslaki (628/1998)

⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain⁸ mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain⁹ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

[Oulun normaalikoululla on osana perusopetuksen opetussuunnitelmaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.](#)

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetuksen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää suupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

⁸ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

⁹ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

Perusopetukseen valmistava opetus luo pohjaa oppilaan ikä- ja kehitystasoa vastaavaan perusopetusryhmään siirtymistä varten. Opetuksen tavoitteena on edistää oppilaan tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen kouluun ja yhteiskuntaan. Opettajan tärkeimpänä tavoitteena on luoda turvallinen ja kaikkia yksilöitä kunnioittava ilmapiiri yhteistyössä koulunkäynninohjaajan ja oppilaiden kanssa. Turvallisessa oppimisympäristössä mahdollistuu suomen kielen oppiminen ja eri oppiaineiden keskeisiin käsitteisiin ja sanastoon perehtyminen sekä opiskelutaitojen kehittyminen. Oppilaiden äidinkieliä hyödynnetään ja tuodaan esille kaikissa kielenkäyttötilanteissa.

Oulun normaalikoulun perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja tekee yhteistyötä Oulun kaupungin esiopetusryhmien kanssa. Valmistavan opetuksen opettaja tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opettaja tutustuu ja arvioi esiopetuksessa olevien maahanmuuttajataustaisten lasten valmistavan opetuksen tarvetta yhdessä esikouluopettajien kanssa. Toiminta tapahtuu yhteistyössä huoltajien sekä esiopetuksen ja perusopetuksen henkilöstön kesken.

Valmistavassa opetuksessa luku- ja kirjoitustaidon oppiminen on vahvasti sidoksissa mielekkään ja motivoivan materiaalin löytymiseen. Valmistavan opetuksen opettaja suunnittelee lukujärjestyksensä siten, että hänellä löytyy aikaa luku- ja kirjoitustaidon yksilöllisen oppimisen toteuttamiseen. Materiaalit ja opetusmenetelmät valitaan oppilaan kiinnostuksen mukaisesti. Opinto-ohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon, että luku- ja kirjoitustaidon omaksuminen ja varmentaminen vie aikaa. Oppilaan oman äidinkielen opettajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu lukemaan ja kirjoittamaan opettelun vaiheessa.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus-opetus noudattaa Oulun normaalikoulun perusopetuksen opetussuunnitelman suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelmaa soveltuvin osin. Opetuksen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan aiempi oppimishistoria ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen kielen taito. Oppilaan opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset tavoitteet ja sisällöt suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetussuunnitelman mukaisesti. Valmistavan opetuksen tavoitteena on saavuttaa suomen kielessä kehittyvä alkeiskielitaito, jonka sisällöt on kuvattu kehittyvän kielitaidon asteikossa, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tukiaineistossa. Valmistavassa opetuksessa suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline, joten opetuksessa otetaan huomioon muiden oppiaineiden sisältöjä, käsitteitä ja sanastoa. Oppilaalle avautuu autenttisia kielenoppimistilanteita kouluyhteisön arjessa, esimerkiksi välitunneilla, ruokalassa, integrointitunneilla sekä koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/

ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Valmistavan opetuksen oppilaat voivat osallistua perusopetuksen oppilaiden kanssa yhteisiin oman äidinkielen opetuksen ryhmiin niissä kielissä, joissa opetusta kyseisenä lukuvuonna järjestetään. Oman äidinkielen opetusryhmiin voi osallistua eri koulujen oppilaat. Oman äidinkielen opetusryhmien perustamisesta päättää Oulun normaalikoulun perusasteen rehtori. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä Oulun kaupungin perusopetuksen kanssa. Opetuksessa voidaan hyödyntää etäopetuksen mahdollisuuksia harvinaisempien kieliryhmien kohdalla oman äidinkielen opetuksen järjestämiseksi. Oman äidinkielen kehittämiseen ja käyttämiseen kannustetaan koulun arjessa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Valmistavan opetuksen oppilaiden opinto-ohjelmia laadittaessa otetaan huomioon Oulun normaalikoulun kieliohjelma. Valmistavan opetuksen opettaja konsultoi kielten opettajia, jotta oppilaan kielelliset valmiudet saataisiin yhteistyöllä arvioitua. Erilaisilla opetusjärjestelyillä pyritään tukemaan oppilaan vieraiden kielten opiskelua mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa käytetään mahdollisimman paljon opeteltavaa kieltä, jotta vasta kehittymässä oleva suomen kielen taito ei olisi esteenä esimerkiksi englannin tai ruotsin kielen oppimiselle.

Oulun normaalikoulun kieliohjelma on kuvattu Oulun normaalikoulun perusopetuksen opetussuunnitelmassa luvussa 1.4.3.3.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittaminen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet¹⁰.

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Valmistavassa opetuksessa kaikkien oppiaineiden opetuksessa lähtökohtana on oppilas sekä hänen aikaisemmat opintonsa ja kulttuuritaustansa. Valmistavan opetuksen opettaja selvittää

¹⁰ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

mahdollisuuksien mukaan oppilaan aikaisemmat tiedot ja taidot suhteessa oppilaan ikään sekä oppilaalle suunnitellun vuosiluokan keskeisiin sisältöihin. Erityisesti kartoitetaan oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa omalla äidinkielellä, matemaattisia taitoja sekä oppilaan kielitaitoa muilla kielillä. Oppilasta rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä sekä aiempaa oppimishistoriaansa opiskelun tukena. Myös muut oppilasta ohjaavat ja opettavat aikuiset tehdään tietoiseksi oppilaan lähtötasosta ja tiedoista ja taidoista.

Muiden oppiaineiden opetuksen suunnittelun kivijalkana on Oulun normaalikoulun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016 soveltuvin osin. Suunniteltaessa eri oppiaineiden sisältöjä ja asetettaessa oppilaille tavoitteita otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, tekstikäytännöt ja oppiaineelle ominainen kieli. Samalla huomioidaan kyseiseen oppiaineeseen parhaiten soveltuvat työtavat ja välineet. Olennaista on tukea oppilasta sellaisten opiskelutaitojen kehittämiseen, jotka auttavat oppilasta selviytymään perusopetuksen opinnoissa vasta kehittymässä olevasta suomen kielen taidosta huolimatta.

4 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelyssä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014¹¹.

Oulun normaalikoulussa perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmän sijoituspaikka on Koskelan yksikössä vuosiluokilla 1-6. Valmistavan opetuksen ryhmästä käytetään lyhennettä Valo. Opetuskielenä on suomi. Oppilas on valmistavassa opetuksessa noin vuoden ajan. Valmistava opetus voi kestää myös pidempään tai vastaavasti oppilas voi siirtyä perusopetuksen ryhmään jo aikaisemmin. Oppilaan siirtymiseen vaikuttavat oppilaan suomen kielen taitojen sekä muiden tarvittavien valmiuksien kehittyminen. Valmistavan opetuksen oppilaan viikoittainen tuntimäärä vastaa keskimäärin vastaavan perusopetusryhmän oppilaan tuntimäärää. Valmistavan opetuksen ryhmäkoko on noin 10 oppilasta. Opetusryhmässä on eri ikäisiä ja taitotasoltaan hyvin erilaisia oppijoita, joiden oppimishistoria vaihtelee. Pienessä opetusryhmässä on mahdollista edetä jokaisen oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti yksilölliset tarpeet huomioiden. Valmistavassa opetuksessa opetuksen eheyttäminen ja eriyttäminen ovat luonnollinen osa toimintakulttuuria.

Valmistavan opetuksen ryhmässä opettajan työparina toimii koulunkäynninohjaaja, joka yhteistyössä opettajan kanssa tukee ja ohjaa oppilaita kaikissa koulupäivän tilanteissa. Valo-ryhmän aikuisten tärkeimpänä tehtävänä on luoda kaikille oppilaille turvallinen ja jokaista yksilöä kunnioittava ilmapiiri.

Valmistavan opetuksen ryhmän toiminnalla on Koskelassa pitkät perinteet. Valmistavan opetuksen ryhmä on luonnollinen osa koulu yhteisöä. Perusopetuksen oppilaat tottuvat ensimmäiseltä luokalta alkaen siihen, että valmistavan opetuksen ryhmästä osallistuu taide- ja taitoaineiden oppitunneille oppilaita, joiden suomen kielen taito on vasta kehittymässä. Näitä oppitunteja kutsutaan integrointi-tunneiksi. On hyvin tärkeää, että opetus on kaikissa oppiaineissa kielitietoista - jokainen opettaja ja

¹¹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

oppilaiden tukena oleva aikuinen ymmärtää olevansa samalla myös suomen kielen käsitteiden avaaja ja havainnollistaja.

Oppilaan kotoutumisen ja kouluyhteisöön sopeutumisen edistämiseksi oppilaalle sovitaan mahdollisimman pian koulunkäynnin alettua kotiluokka, johon oppilas integroidaan jo valmistavan opetuksen alkuvaiheessa. Kotiluokka on oppilaan ikätasoa vastaava perusopetusryhmä, jossa integroituminen kouluyhteisöön toteutuu henkilökohtaisen opinto-ohjelman mukaisesti. Integroinnilla edistetään valmistavan opetuksen ja perusopetuksen oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja tuetaan opiskeltavan oppiaineen sisällön omaksumista. Integroituntunteja lisätään vähitellen oppilaan suomen kielen taidon karttuessa. Rehtori vastaa integrointien toteutumisesta.

Valmistavan opetuksen oppilaan oppimispolun suunnittelussa ja tukemisessa aktiivinen ja kiinteä yhteistyö eri toimijoiden kanssa on hyvin tärkeää. Erityisen merkityksellistä on toimiva ja luottamuksellinen vuorovaikutus kodin ja koulun välillä. Tapaamisiin tulee tilata tulkki paikalle aina tarvittaessa. Oppilaan kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta oleellista on yhteistyö myös kaikkien niiden tahojen kanssa, jotka vaikuttavat oppilaan koulunkäyntiin. Yhteistyötä tekevät mm. valmistavan opetuksen opettaja, erityisopettaja, rehtori, luokanopettaja, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opettaja, oman äidinkielen opettaja, katsomusaineiden opettaja, esikouluopettaja, vastaanottokeskusten ja ryhmäkotien ohjaaja, sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja, lääkäri sekä maahanmuuttajapalvelujen ja tulkkipalvelun henkilökunta. Valmistava opetus on tärkeä osa varhaisen kotoutumisen edistämistä sekä oppilaan että hänen huoltajansa /perheensä näkökulmasta.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy perusopetuksen oppilaaksi. Oppimispolkua ohjataan jatkumaan oppilaan lähikoulussa, jonka opetusjärjestelyissä tulee ottaa huomioon oppilaan kehittymässä oleva suomen kielen taito sekä oikeus suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaisen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkittamisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat luonnollisissa kielen oppimistilanteissa koko koulupäivän ajan kaikkien oppiaineiden parissa sekä koulurakennuksessa että vierailuiden ja opintomatkojen aikana. Oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta suomalaisen kulttuuriin ja auttavat hänen kotoutumistaan Ouluun ja laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena on tarjota erilaisia, kokemuksellisia

ja toimintaan haastavia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat ja kannustavat jatkuvaan suomen kielen opiskeluun. Lukuvuoden aikana tapahtuvat vierailut autenttisiin oppimisympäristöihin mahdollistavat oppilaille vaihtelevia tilaisuuksia harjoittaa kehittymässä olevaa suomen kielen taitoaan. Vaihtelevat oppimistilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen.

Esimerkkejä paikallisista oppimisympäristöistä, joissa voidaan vierailla valmistavan opetuksen aikana oppilaiden ikätaso huomioiden ovat mm.: kasvitieteellinen puutarha, Ainolan puisto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Oulun taidemuseo, Tietomaa, Oulun kaupunginkirjasto, TImosenkosken luontokoulu, Turkansaari, Valveen sanataidekoulu, autenttiset oppimisympäristöt kuten posti, lähikirjasto, palolaitos, kauppa, läheiset luontokohteet (metsä, niitty, ranta...), erilaiset kulttuuritapahtumat esimerkiksi lasten ja nuorten elokuvafestivaali, lasten ja nuorten teatteripäivät, Valveen lapsille ja nuorille suunnatut teemapäivät ja erilaiset tapahtumat.

Erilaisista koulukulttuureista tulevilla oppilailta ryhmä- ja parityöskentelyt, yhteistoiminnalliset opiskelumenetelmät sekä toisaalta itsenäinen tiedonhankinta ja yksilöllinen työskentely saattavat vaatia erityisen paljon tottumista ja harjoittelua. Oppilaan ohjaaminen itsenäiseen tiedonhankintaan ja itsearviointiin sekä yhteistoiminnallisuuteen ovatkin valmistavan opetuksen työtapojen valinnassa keskeisiä.

Oppilaiden osallisuutta, työskentelytaitoja ja oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kehittämällä tieto- ja viestintäteknologian käyttöä valmistavassa opetuksessa pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaat ohjataan käyttämään sekä koulukirjastoa että lähikirjastoa. Oppilaat ja heidän vanhempansa tehdään tietoisiksi Oulun kaupunginkirjaston palveluista ja valikoimista, sekä käytänteistä miten esimerkiksi oman äidinkielistä kirjallisuutta saa lainattua kirjastosta.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltävien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Valmistavan opetuksessa oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat ryhmässä opiskelevat oppilaat – heidän ikä- ja taitotasonsa sekä aiempi oppimishistoria. Eheyttämisen tapa ja kesto vaihtelee oppilasaineksen mukaisesti. Päämääränä on, että oppilas saa oman taitotasonsa mukaista opetusta, ohjausta, opetusmateriaaleja ja tehtäviä, jotta hän saavuttaa yksilöllisesti asetetut tavoitteet. Kaikki oppilaat voivat opiskella samassa tilassa, omassa opetusryhmässään tai opetusta voidaan eriyttää myös jakamalla opetusryhmä osittain toiseen tilaan.

Opetuksen suunnittelun pohjana on Oulun normaalikoulun opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmaa käytetään työkaluna, josta kootaan eri luokka-asteille sopivia sisältöjä saman laajemman kokonaisuuden alle. Suunnittelussa pyritään luomaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka mahdollistavat yhteistyön oppiainerajojen yli muodostaen oppilaiden kannalta mielekkäitä ja motivoivia kokonaisuuksia koko lukuvuoden kattavaksi aihepiirien ketjuksi. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia suunnitellaan sekä koulun sisäisellä yhteistyöllä että yhteistyössä Oulun kaupungin valmistavan opetuksen opettajien kanssa kokeillen ja kehittämällä.

5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden ikä- ja kehitystaso, opiskeluvälmiudet ja oppimistaustat, samoin kuin heidän perheensä elämäntilanne vaihtelevat suuresti. Tämä vaikuttaa opetuksen tavoitteisiin, menetelmiin ja järjestelyihin. Opetuksessa tulee erityisesti huomioida opetuksen eriyttämiseen ja integrointiin sekä yhteistyöhön ja oppilashuoltoon liittyvät näkökohdat. Näiden asioiden kirjaamiseen käytetään opinto-ohjelmaa.

Valmistavan opetuksen alkaessa opettaja tapaa oppilaan ja hänen huoltajansa. Tapaamisessa on tarvittaessa tulkki paikalla tai tulkkaukseen järjestetään etätulkkausena esimerkiksi puhelintulkkausena. Ensimmäisessä tapaamisessa kartoitetaan oppilaan koulunkäynti- ja henkilöhistoriaa: Suomeen muuttopäivä, äidinkieli ja kotona käytettävät muut kielet, uskonto, harrastukset ja terveyteen liittyvät tiedot sekä oppilaan aikaisempi oppimishistoria. Tapaamisen aikana täytetään oppilasilmoituslomake, johon tulee oppilaan ja huoltajien henkilötiedot sekä yhteystiedot. Valmistavan opetuksen opettaja kertoo oppilaalle ja huoltajille mm. koulun käytännöistä, opetuksesta, läksyistä, integroinneista, suomalaisesta koulujärjestelmästä, arviointista sekä opinto-ohjelmasta. Vanhemmat voivat kysyä tarkentavia kysymyksiä heitä askarruttavista asioista. Oppilaan opinto-ohjelmaan kirjataan opetukseen liittyvät pääkohdat, joista keskusteltiin vanhempaintapaamisen aikana.

Opinto-ohjelman laatimisen edellytyksenä on riittävä oppilaantuntemus. Opinto-ohjelma laaditaan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua oppilaan koulunkäynnin alkamisesta. Oppilaan opinto-ohjelman tavoitteet asetetaan siten, että oppilaat saavat omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa opetusta. Sisällöt valitaan niin, että ne tukevat arkitilanteista selviytymistä ja kotoutumista. Kielitaidon karttuessa sisällöt valitaan niin, että ne tukevat eri oppiaineiden opiskelua. Valmistavan opetuksen opettaja kirjaa opinto-ohjelmaan sisällöt ja tavoitteet niiden oppiaineiden osalta, joita oppilas opiskelee valmistavan opetuksen ryhmässä. Integrointituntien opettajat kirjaavat opinto-ohjelmaan säännöllisesti tunneille osallistuvan valmistavan opetuksen oppilaan tavoitteet ja sisällöt oman oppiaineensa osalta.

Opinto-ohjelmaa päivitetään arvioimalla asetettuja tavoitteita ja tarkentamalla niitä opintojen edetessä. Opinto-ohjelmaan kirjataan oppilaan ja huoltajan kanssa käytävien arviointikeskustelujen aikana sovittuja asioita – esimerkiksi liittyen toiveisiin harrastustoiminnasta tai kodin mahdollisuuksista tukea oppilasta kotitehtävien tekemisessä. Sovittuihin asioihin voidaan palata seuraavassa arviointikeskustelussa ja tarkistaa ovatko asiat toteutuneet.

Oppilaan opinto-ohjelmassa kiinnitetään huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Oppilaan integroinnit taide- ja taitoaineissa tai muissa oppilaalle vahvoissa oppiaineissa aloitetaan valmistavan opetuksen alkuvaiheessa. Suomen kielen taitojen karttuessa integrointitunteja lisätään muissakin oppiaineissa, jotta siirtyminen kokonaan perusopetuksen oppilaaksi sujuisi helpommin. Integroinnit ja niiden aikataulut tulee kirjata opinto-ohjelmaan.

Opinto-ohjelma on toimiva työkalu oppilaan edistymisen seuraamiseen sekä tuki ja turva oppilasta opettavien opettajien vaihtuessa. Valmistavan opetuksen päättyessä opinto-ohjelma käydään läpi yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa.

6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälisiä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Valmistavan opetuksen toimintakulttuuri perustuu kaikkia yksilöitä kunnioittavaan ja turvalliseen oppimisilmastoon, jossa avoimuus ja osallisuus on vahvasti läsnä kehittymässä olevan suomen kielen alkeiskielitaidon luomissa puitteissa.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvälisiltään, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja

kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Valmistava opetus on kokonaisuudessaan eheyttävää, ilmiölähtöistä opetusta. Opettaja suunnittelee ja toteuttaa opetustaan samalla koko ryhmän tarpeita ja oppilaiden yksilöllisiä tavoitteita ajatellen. Opetettavan aiheen tai ilmiön opetus kunkin oppilaan ikä- ja taitotason mukaisesti on osa valmistavan opetuksen eriyttävää opetusta.

Valmistavan opetuksen opetusjärjestelyjen perustana toimii hyvin suunniteltu lukujärjestys. Valmistavan opetuksen oppilaan lukujärjestyksen lähtökohtana on, että oppilas saa eri oppiaineiden opetusta omaa ikä- ja taitotasoaan vastaavan opetusryhmän mukaisen tuntimäärän verran. Oppilaiden integroititunnit sekä oman äidinkielen tunnit sijoitetaan valmistavan opetuksen ryhmän yhteiseen lukujärjestykseen. Seuraavaksi siihen sijoitetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärän, matematiikan, ympäristöopin sekä mahdollisten muiden oppiaineiden tunnit. Oulun normaalikoulun perusopetuksen opetussuunnitelma ohjaa eri oppiaineiden sisältöjen valinnassa sekä sisältöjen syvyydessä ja laajuudessa suhteessa oppilaan ikään, kielitaitoon ja aiempaan oppimishistoriaan. Jokaisen oppitunnin sisällä opettaja sekä eheyttää että eriyttää opetustaan oppilaiden väliset erot ja kiinnostuksen kohteet huomioiden.

Opetuksen eriyttämisellä käsitetään tässä yhteydessä myös sitä prosessia, jolla pedagogisin keinoin pyritään saamaan samassa opetusryhmässä opiskelevien erilaisten oppijoiden potentiaalit ja voimavarat oppimiseen ja opiskeluun esille. Syvälinen oppilaantuntemus on perustana opetuksen eriyttämisen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Opettaja huomioi jokaiselle oppilaalle ominaisen oppimistyylin ja hyödyntää oppilaan yksilöllisiä tapoja oppia ja omaksua uusia asioita. Opettajan tärkeänä tehtävänä on asettaa yhdessä oppilaan kanssa sopivan kokoisia tavoitteita pitkin yksilöllistä oppimispolkua. Opettaja havainnoi oppilaan opiskelua ja etenemistä opinnoissa. Oppilaan suomalaiseen koulujärjestelmään sopeutumiselle ja alkuvaiheen kotoutumiselle annetaan aikaa.

Mikäli oppilaan oppimisesta herää huoli, mietitään oppilaalle sopivaa tukea yhdessä laaja-alaisen erityisopettajan kanssa. Laaja-alainen erityisopettaja seuraa valmistavan opetuksen oppilaiden edistymistä koko lukuvuoden ajan säännöllisesti ja systemaattisesti. On tärkeää, että oppilaan tuen tarpeisiin reagoidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Kaikissa kodin ja koulun välisissä tapaamisissa tulkki on tarvittaessa mukana. Mikäli tulkkia ei saada paikalle käytetään puhelintulkkausta. Ilman perhettä/huoltajia maahantulleiden oppilaiden kohdalla kodin ja koulun yhteistyö tapahtuu pääasiallisesti oppilaan ryhmä/perhekodin ohjaajien ja opettajan välillä. Oppilaan edustajaa tiedotetaan tärkeimmistä asioista ja koulupalavereista, mutta päivittäiset asiat hoidetaan ryhmäkodin/lastensuojeluyksikön ohjaajien kanssa.

Valmistavan opetuksen opettaja sekä koulunkäynninohjaaja kutsuu oppilaan ja huoltajat koululle alkuhaastatteluun mahdollisesti jo ennen koulunaloitusta. Ensimmäisessä tapaamisessa luodaan pohja yhteistyön aloittamiselle kodin ja koulun välille. Opetuksen järjestäjä saa tietoa perheen tilanteesta ja oppilaan oppimishistoriasta – huoltajat saavat tietoa mitä koulussa tapahtuu päivän aikana, mistä opiskelu aloitetaan ja miten he voivat tukea oppilasta. Kodin ja koulun luottamuksellisen suhteen rakentaminen on valmistavan opetuksen opettajan tärkeimpiä tehtäviä kasvatus- ja opetustehtävän ohella.

Huoltajia kannustetaan osallistumaan koko koulun yhteisiin vanhempainiltoihin. Valmistavan opetuksen opettaja huomioi vanhempien vasta kehityksessä olevan suomen kielen taidon ja laatii kotiin menevistä tiedotteista mahdollisimman selkeitä ja lisää niihin tarvittaessa kuvia tai piirroksia. Joistakin koulun tiedotteista on jo olemassa omat versiot oppilaiden äidinkiellillä. Tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota valmistavan opetuksen vaiheessa, jotta maahanmuuttajataustaiset vanhemmat olisivat yhdenvertaisessa asemassa muiden vanhempien kanssa.

6.3 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä

arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksyt. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Valmistavan opetuksen opettaja arvioi ja havainnoi oppilaan arkea säännöllisesti. Oppilaalle annetaan rauhassa aikaa alkuvaiheen kotoutumiselle. Mikäli oppilaan koulunkäynnin suhteen ilmenee huoli, oppilaan tuen tarve arvioidaan moniammatillisesti. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuoltosuunnitelma sisältyy Oulun normaalikoulun oppilashuoltosuunnitelmaan. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat oikeutettuja koulun normaaleihin tuki- ja oppilashuoltopalveluihin.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetuksen oppilaaksi, tiedot oppilaan opiskelutaidoista ja edistymisestä siirretään perusopetuksen opettajille. Oppilaan siirtyessä toiseen kouluun valmistavan opetuksen opettaja sopii siirtopalaverin, jossa on paikalla huoltaja, oppilas, uusi opettaja sekä tarvittaessa tulkki. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen järjestetään tilaisuus tutustua uuteen kouluun. Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea opettajien välisellä yhteistyöllä. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oppimispolun määrätietoinen ohjaaminen ja tukeminen edellyttävät kaikkien osapuolien joustavaa yhteistyötä.

Valmistavasta opetuksesta 7. luokalle siirtyvät oppilaat osallistuvat yleisopetuksen oppilaille suunnattuihin 7. luokan nivelvaiheen tutustumistilaisuuksiin. Valmistavan opetuksen oppilaiden vanhempia kannustetaan osallistumaan nivelvaiheen vanhempainiltoihin. Valmistavan opetuksen opettaja tapaa 7. luokalle siirtyvien oppilaiden vanhemmat vanhempaintapaamisissa ja auttaa heitä 7. luokalle ilmoittautumislomakkeen täyttämässä.

6.5 Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatust keskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatust keskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.¹²

Kasvatust keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.¹³

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun.¹⁵ Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

[Oulun normaalikoululla on osana perusopetuksen opetussuunnitelmaa kuvattu luvussa 5.3 suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.](#)

¹² Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

¹³ Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

¹⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

¹⁵ Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

7 Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Valmistavassa opetuksessa arviointi on jatkuvaa ja käytettävät arviointimenetelmät monipuolisia. Arvio oppilaan edistymisestä kirjataan Wilmassa olevaan opinto-ohjelmaan vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Oppilaan ja huoltajien kanssa käytävissä arviointikeskusteluissa käydään läpi opinto-ohjelmaan kirjattuja tavoitteita ja edistymisen arviointia. Mikäli oppilas siirtyy kesken valmistavan opetuksen toiseen valmistavan opetuksen ryhmään kaikki häntä koskevat arvioinnit tulee näkyä hänen opinto-ohjelmassaan. Opinto-ohjelma siirtyy oppilaan mukana toiseen kouluun ja on pohjana siellä opetuksen suunnittelulle.

8 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Oulun normaalikoulun valmistavan opetuksen oppilas saa valmistavan opetuksen päätteeksi osallistumistodistuksen. Oppilaalle annettavan todistuksen sisältö selvitetään oppilaalle ja huoltajille arviointikeskustelussa tulkin ollessa paikalla. Osallistumistodistus voidaan käännättää oppilaan äidinkielelle, mikäli yhteiseen keskusteluun ei ole mahdollisuutta.

On tärkeää, että valmistavan opetuksen opettaja korostaa huoltajille osallistumistodistuksen olevan tärkeä asiakirja. Osallistumistodistus tulee säilyttää ja esittää seuraavassa koulussa uudelle opettajalle ja koulusihteerille, mikäli oppilas muuttaa paikkakunnalta toiselle.

9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa¹⁶ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot¹⁷.

¹⁶ Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

¹⁷ Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja¹⁸. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain¹⁹. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

¹⁸ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

¹⁹ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §